

Omek

Váetchánán 5785
2025. augusztus 7.

IV. évfolyam, 40. szám

Föld és Szentély: kétféle hit

Amikor Mózes élete végén visszaidézi a kémek történetét, így ír:

„Azt mondtam nektek: ne féljetek tőlük! Örökkévaló Istenetek megy előttem, Ő harcol értetek, ahogyan tette veletek Egyiptomban, a szemeitek láttára. És a pusztában, amit láttál, hogy **hordozott benneteket** Örökkévaló Istenetek, mintha a fiát vinné [...]

De **ebben a dologban nem hittetek** Örökkévaló Isteneteknek.” (Mózes 5., 1:29-31)

A szöveg egyszerű olvasata szerint azt írja, hogy a nép Mózes biztatása és történelmi visszatekintése ellenére kishitű volt. A kémek riasztó beszámolójának hatása alatt voltak, és inkább gondoltak a honfoglaló háború veszélyeire, mint a Teremtő csodálatos gondoskodásának tapasztalataira.

A *Bné Jiszászchár*¹ azonban újszerű olvasatot lát ezekbe a sorokba. Mi is az, amiben nem hittünk? Abban, hogy az Örökkévaló hordozott minket.

Mert amit látunk, az nem hit kérdése. Ezért a hit csak akkor nevezhető hitnek, amikor az Örökkévaló nem érzékelhető közvetlenül.

¹ Cvi Elimelech Spira (1783-1841, Lengyelország), a haszidizmus egyik korai, jól ismert szerzője, az első munkácsi rebbe nagyapja.

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1084 Budapest, Scheiber Sándor u. 2.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Tim Mossholder @ Pexels

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 150 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az OMEK támogatói

köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

<https://orti.hu/omek-tamogatok>

Mindez megmagyaráz egy másik érdekes anomáliát.

A kémek hiábavaló sírást okoztak a népnek, amiért elbizonytalanították a népet Izrael földjével kapcsolatban. Ez eredményezte végző soron a Szentély pusztulását:

„És felemelte a hangját az egész gyülekezet, és sírt a nép azon az éjjelen. Mondta Rábá, Rabbi Jochánán nevében: **az az éjszaka Tisá BeÁv [Áv hónap 9-e] volt.**

Azt mondta nekik a Szent, Áldott Ő: **ti hiába sírtok** – én majd megteszem azt nektek nemzedékekre való sírásá.” (Táánit 29a, Mózes 4., 14:1 alapján)

Azaz éppen az a nap, amikor a nép nem volt eléggé hűséges a Szentföldhöz, az vált a földről való száműzetésük napjává.

Azonban Tisá BeÁv azonban nem Izrael földjének elvesztésének a napja, hanem a Szentély pusztulásáé!

Noha azt gondolhatnánk, hogy a kettő erősen összefügg, ez azonban történelmileg nem teljesen helytálló.

Az első Szentély pusztulása után ugyanis még nagyjából 4-5 évig élhettek zsidók Izrael földjén – Szentély nélkül. Pontosán erről emlékezünk meg Gedáljá böjtjének alkalmával.

Ugyanis ez volt az a történelmi esemény, ami a szentföldi tartózkodásunk végét jelentette.

Napjainkban is hasonló a helyzet: már csaknem 80 éve szabadon lakhatnak zsidók Izrael földjén, a Szentély azonban továbbra sincsen a helyén.

A Bné Jiszászchár fenti magyarázatát követve azt mondhatjuk, hogy a föld és a Szentély kétféle hitet képvisel.

A Szentély felel meg annak a tökéletes állapotnak, amikor a Teremtő Jelenléte tapintható, érzékelhető. Ezt veszítettük el Tisá BeÁvkor és ezt gyászoljuk mindmáig.

A föld ennek éppen az ellenkezőjét jelenti, hiszen a föld művelésekor a természet az, amit működni látunk. Mégis, a föld művelői rejtett módon megtapasztalhatják azt, ahogyan munkájuk teljesen függ az esőtől, a Teremtő áldásától.

Számunkra azért is fontos a föld, mert számos micvát csak ott tudunk betartani:

„Minden micva, ami a földtől függ, nem gyakorolható, csak a Szentföldön.” (Misna, Kidusin, 1:9)

Ezekről a micvákról szól a Misna első rendje: a Zeráim, azaz Vetések. A Talmud egy különösen inspiráló tanításában a Misna hat rendjét Jesájá próféciájának hatféle kifejezésének felelteti meg:

„Mi az, ami írva van: 'És lesz időd **hite** a megmentés ereje, bölcsesség és tudat, az Örökkévaló félelme, az az ő kincsestára?' **Hit** – ez a Zeráim rendje.” (Sábát 31a, Jesájá 33:6 alapján)

Ebben a rendszerben tehát éppen a földművelés felel meg a hitnek. A Bné Jiszászchár tanításának megfelelően ez az az állapot, amikor a hitre igazán szükségünk van, mert az Örökkévaló Jelenléte nem tapasztalható meg közvetlenségében.

HALACHA

Tóra tanítása, tanulása – ingyen vagy pénzért?

A múlt héten kezdtük el olvasni Mózes ötödik könyvét. Az első hetiszakaszban, a Devárimban, a bevonuló nép mindenkelőtt „történe-

lemleckét” kapott Mózesztől. Akkor azt kérdeztük, hogy miért éppen ezeket a témákat választotta tanulságként.

A mostani hetiszakasz, a *Váetchánán* már egyértelmű elmozdulást mutat a micvák, törvények irányába. Noha még nem olvashatunk olyan sok micvát mint a néhány hét múlva következő szakaszokban, de számos olyan fontos alapelvet megfogalmaz, ami számos más micvára hatással van.

Ilyen például az, hogy a Tórához nem lehet **hozzáadni vagy elvenni** belőle (Mózes 5., 4:2), az, hogy a **Tóratanulás és az imádkozás** az, ami különlegessé tesz bennünket (4:6-8), az **élet védelmének** kötelessége és a **Tóratanulás felejtésének tilalma** (4:9-10).

Ugyanitt hangzik el az a mondat, mely Bölcséink értelmezése szerint meghatározza a hozzáállásunkat egy alapvető dilemmához:

Vajon szabad-e a Tóra tanulásáért vagy tanításáért pénzt elfogadni? Vajon megragadhunk-e egy ilyen lehetőséget azért, hogy az egész életünket csak a Tóranak szenteljük?

A Talmud ugyanis így magyarázza Mózes tanítását:

„Lásd, tanítottam nektek törvényeket és rendeleteket, ahogyan megparancsolta nekem Örökkévaló Istenem – ahogyan én ingyen tanítottam nektek, **ugyanúgy ti is ingyen tanítsátok.**” (Nedárim 37a, Mózes 4., 4:5 alapján)

Mindez a Talmud *Nedárim* traktátusában szerepel, ami a fogadalmakról szól. De mi köze van a fogadalmaknak a Tóratanítás fizetségéhez?

Régi időkben ugyanis a fogadalom nemcsak az önkéntes adományozás egyik módja volt. Hanem ha két ember összeveszett egymással, gyakran „kitagadták” egymást.

Ilyenkor az egyik megfogadta, hogy soha nem fog semmit elfogadni a másiktól, a másik pedig nem fogadhat el semmit tőle (és sokszor a másik is megfogadta ugyanezt). Ez a *modér hánáá*, szó szerint a haszonélvezettől való fogadalomtétel.

Ebben az ügyben merül fel a Tóratanítás kérdése is: vajon tanulhat-e Tórát az az ember a másiktól, aki megfogadta, hogy nem fog haszonélvezetet nyerni általa?

Erre a válasz már igencsak közel áll a mi témánkhoz: amennyiben a Tóratanítás „aprópénzre váltható”, akkor nem, hiszen haszna van a tanulásból. Ha azonban a Tórát tilos pénzért tanítani, akkor nyugodtan tanulhatnak együtt azután is, hogy kitagadták egymást, hiszen a Tóratanulás szükségszerűen ingyenes, az semmiféle evilági haszonélvezettel nem jár.

A fentiek alapján azt gondolhatnánk: mivel Mózesről a Tórát ingyen kaptuk, ezért ingyen is kell azt továbbadnunk – vagyis semmiképpen nem váltható pénzre, tehát az egymással összeveszett emberek, továbbra is tanulhatnak együtt Tórát. A Misna válasza erre a kérdésre azonban mégsem ennyire egyszerű:

„Taníthatja midrásra [magyarázatokra], halachára [törvényekre], aggadára [elbeszélésekre] – **de nem taníthatja a Szentírás szövegére.**” (Misna, Nedárim 4:3)

Vagyis éppen a Szentírás (*Tanach*, vagyis Tóra, próféták, egyéb szent iratok) szövege az, amiért lehetséges pénzt elfogadni? Hogyan lehetséges ez? Hiszen Mózes ezt is ingyen adta nekünk!

A Talmud válasza szerint a Szentírás tanítása gyakran magában foglal valami mást is: egy olyan különleges „szolgáltatást”, amiért már lehetséges díjat számítani:

„Ráv mondta: az **őrzés** árát.
Rabbi Jochánán mondta: a **dallamjegyek tanításának** árát.”
(Nedárim 37a)

Itt „őrzés” alatt a kisiskolás gyerekekre való felügyeletet kell érteni. Ugyanis tipikusan ők azok, akik a Szentírást tanulják – a tanítóik jövedelmét pedig praktikusán szükséges

megoldani.

A dallamjegyek pedig ismerősek lehetnek azoknak, akik szombatokként járnak zsinagógába, ahol az aktuális tórai hetiszakaszt a hagyományos dallamokon olvassuk fel. Noha ez nem szigorúan vett része a Mózes-től kapott Tórának, de a szokásunk az, hogy ezt is megtaníttuk, a szöveggel együtt – így ezért joggal kérhető fizetség.

Népünk fennmaradásának záloga az, hogy a Tórát mindig tudjuk, tanuljuk és tanítsuk. Nemzedékeken keresztül voltak olyan nagy

tanítók, akik képesek voltak világi elfoglaltságuk mellett is a lehető legmagasabb szinten gondozni ezt az örökségünket.

Ugyanakkor még a talmudi időben is voltak olyanok, akik kizárólag Tóratanulással foglalkoztak (ld. *Beráchot 35b / Rabbi Simon és Rabbi Jismáél vitája, Misna Kidusin 4:14 / Rabbi Nehorái véleménye*). Ugyanígy, a mi nemzedékünk nagyjai is bátorítanak arra, hogy ha képesek vagyunk rá, és találunk ehhez megfelelő anyagi támogatást, akkor szenteljük életünket a Tóra állandó tanulmányozásának (*Biur Halacha 156:1, 231:1*).

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:35 és 19:49 között.

Szombat kimenetele: 20:58.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulás, majd minche. 18:30-tól Kábálát Sábát.

Szombat reggel 8:30-tól tanulás, 9:00-tól reggeli ima, Tóraolvasás és kidus.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:10-ig.

Köszönjük a múlt heti beszélgetést *Rapi-Legény Zsuzsannának* a Rumbi tanházzal!

Hétfő és csütörtök reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Kedd és szerda reggel 7:30-kor imádkozunk a *Bét Jehuda zsinagógában*.

Szombat reggeli imák a Bét Jehuda zsinagógában augusztus hónapban:

Augusztus 9-én, *Váetchánán* szombatján (**ezen a héten!**), valamint Augusztus 23-án, *Reé* szombatján 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz!

AZ OMEK MAGAZIN IV. évfolyam 40. számát

Gáspár Péter Pál adományozta édesapja

Cvi ben Dovid

Dr. Gáspár Béla (1910-1974) áldott emlékére,
aki körzetünknek egykor előljárója volt.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelke felemelkedésére!